

НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА И РАЗВОЙНА ДЕЙНОСТ ПРЕЗ 2012 ГОДИНА (ПРЕДВАРИТЕЛНИ ДАННИ)

През 2012 г. **разходите за научноизследователска и развойна дейност (НИРД)** са 495.9 млн. лв., което е с 15.5% повече в сравнение с предходната година. От 2006 г. насам се наблюдава постоянно нарастване на разходите за НИРД в абсолютна стойност.

Една от петте водещи цели на стратегията „Европа 2020” е в Европейския съюз (ЕС) да се постигне 3% интензивност на НИРД (измерена като процент на разходите за НИРД от БВП). Националната цел на България е достигане на 1.5% интензивност на НИРД през 2020 година. През 2012 г. интензивността на НИРД възлиза на 0.64% от БВП и е с 0.07 пункта по-висока в сравнение с 2011 година. Въпреки отбелязания растеж, интензивността на НИРД в България през 2012 г. е близо 3.2 пъти по-ниска от средната стойност за ЕС-27 (2.03% през 2011 г.).

1. Разходи за научноизследователска и развойна дейност

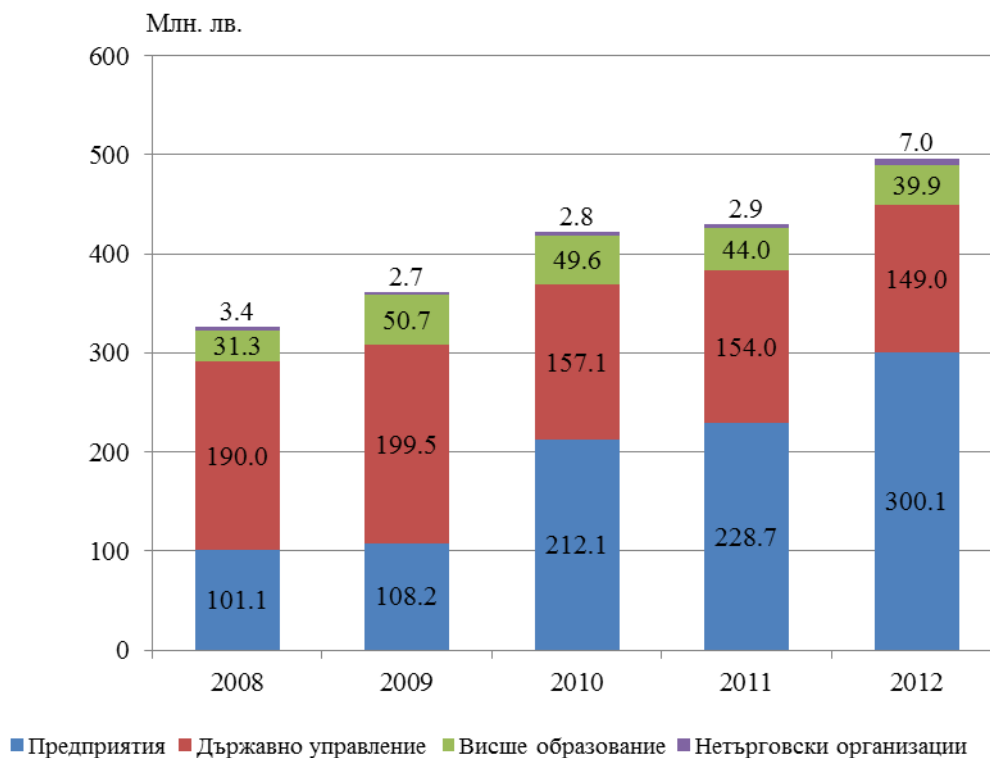
	2008	2009	2010	2011	2012
Разходи за НИРД в България - млн. лв.	325.9	361.1	421.6	429.6	495.9
Разходи за НИРД в % от БВП					
България	0.47	0.53	0.60	0.57	0.64
ЕС-27	1.92	2.01	2.0	2.03	.

„ . “ - липсват данни.

Нарастването на общите разходи за НИРД през 2012 г. спрямо предходната година се дължи в най-голяма степен на сектор „Предприятия”, където разходите за НИРД се увеличават с 31.2% (от 228.7 млн. лв. на 300.1 млн. лв.). Сектор „Предприятия” продължава да бъде и най-големият от четирите основни институционални сектора, в които се осъществява НИРД, с дял от 60.5% от общите разходи за НИРД. Секторите „Държавно управление” и „Висше образование” следват с дялове съответно от 30.0% (или 149.0 млн. лв.) и 8.1% (или 39.9 млн. лв.) (фиг. 1).

Фиг. 1. Разходи за НИРД по институционални сектори

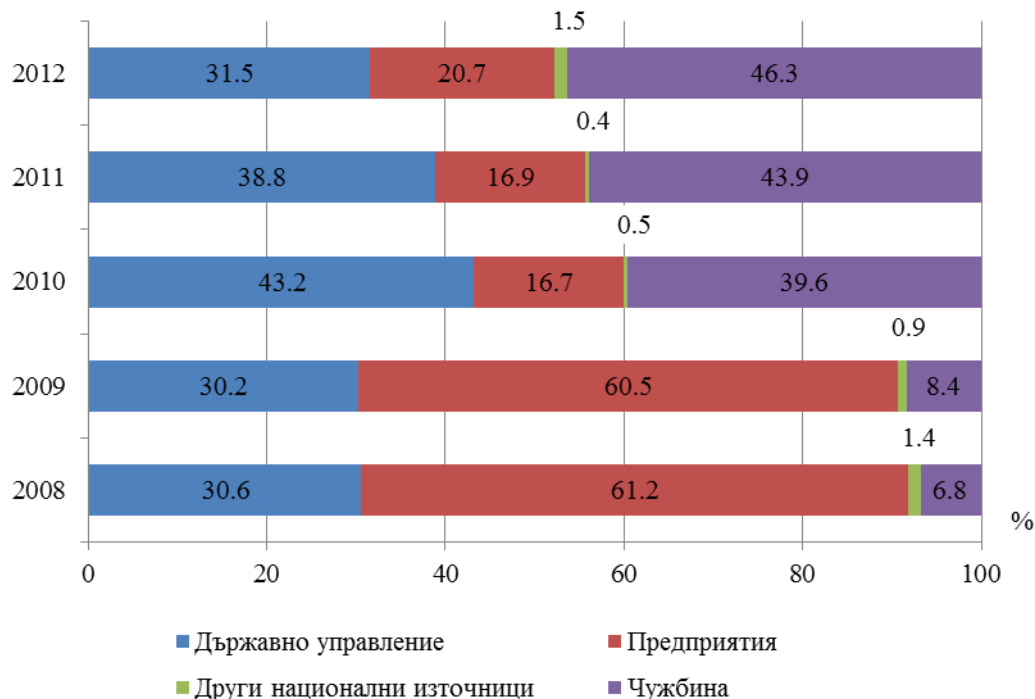

Научноизследователската и развойна дейност се финансира от държавния бюджет, бизнеса, други национални източници и от чужбина. За трета поредна година чуждестранните източници на средства са с най-голям дял във финансирането на НИРД в България - през 2012 г. той възлиза на 46.3% от общите разходи за НИРД, като нараства с 2.4 пункта спрямо 2011 година. Това се дължи основно на увеличаващия се обем на клиничните изпитвания на лекарства, които се осъществяват в България, но се финансират от чуждестранни компании.

Следващите по значимост източници на средства за НИРД през 2012 г. са сектор „Държавно управление” с дял от 31.5%, при който се отчита намаление от 7.3 пункта спрямо 2011 г., и секторът на българските предприятия, който отбелязва увеличение с 3.8 пункта и достига до 20.7% относителен дял от общите разходи за НИРД (фиг. 2).

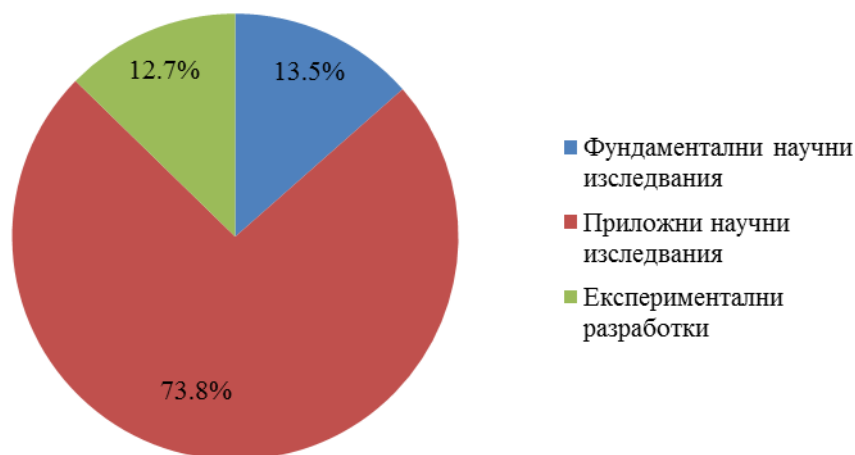

Фиг. 2. Структура на разходите за НИРД по източници на финансиране

В структурата на текущите разходите за НИРД по видове изследвания през 2012 г., както и през предходната година, най-голям относителен дял имат приложните научни изследвания - 73.8% (340.7 млн. лв.), следвани от фундаменталните изследвания и експерименталните разработки - съответно с 13.5% (62.3 млн. лв.) и 12.7% (58.6 млн. лв.) (фиг. 3).

Фиг. 3. Структура на разходите за НИРД по видове изследвания през 2012 година

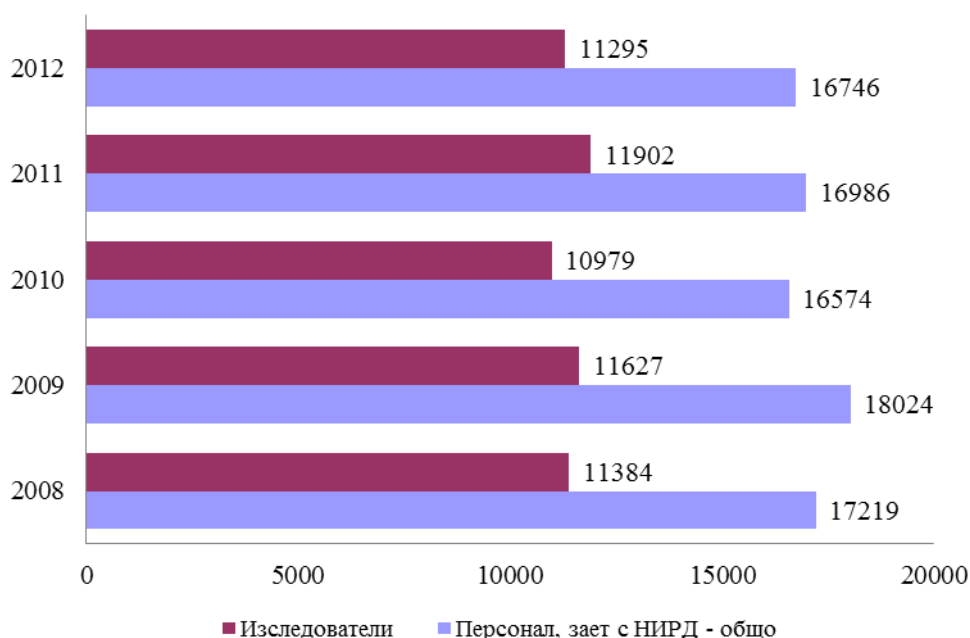

www.nsi.bg

През 2012 г. **персоналът, зает с научноизследователска и развойна дейност**, възлиза на 16 746 души (в еквивалент на пълна заетост), което е с 1.4% по-малко в сравнение с предходната година (фиг. 4). Делът на жените от общия персонал, зает с НИРД, е 53.0%, като разликата в равнището на заетост между двата пола е 6.0 пункта в полза на жените.

Разпределението на персонала, зает с НИРД по институционални сектори през 2012 г., показва, че в сектор „Държавно управление” работят 9 273 души (в еквивалент на пълна заетост), или 55.4% от общия персонал. В сектор „Висше образование“ с научна дейност се занимават 4 356 души, като относителният им дял е 26.0%, а в сектор „Предприятия” са ангажирани с научни изследвания и разработки 2 995 души, или 17.9% от общия персонал, зает с НИРД.

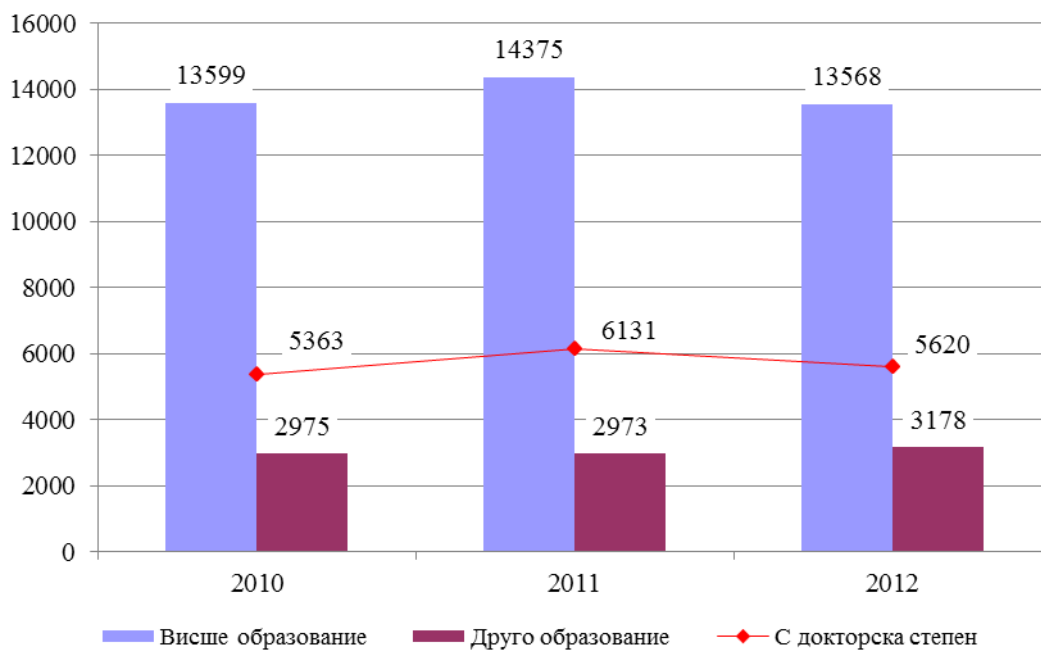
Фиг. 4. Персонал, зает с НИРД (в еквивалент на пълна заетост)

Делът на изследователите (в еквивалент на пълна заетост) от общия персонал, зает с НИРД, намалява спрямо 2011 г. с 2.6 пункта (от 70.1 на 67.5%). Като гаранция за висок професионализъм на научните изследвания, 33.6% или 5 620 души от персонала, зает с НИРД в еквивалент на пълна заетост, притежава докторска степен (фиг. 5). Изследователите почти без изключение (99.0%) са с висше образование, а с докторска степен са почти половината от тях (49.6% или 5 597 души).

Фиг. 5. Персонал, зает с НИРД (в еквивалент на пълна заетост), по степен на образование

Методологични бележки

Научноизследователската и развойна дейност включва всяка творческа работа, която се провежда систематично с цел да се увеличи обемът на знанията, включително познанието за човека, културата и обществото, както и използването на този обем от знания за нови приложения.

Показателят „разходи за научноизследователска и развойна дейност” се дефинира като всички разходи за осъществена в рамките на статистическата единица научноизследователска и развойна дейност независимо от източника на финансиране. Разходите за НИРД включват текущите разходи и разходите за придобиване на дълготрайни материални активи, предназначени за НИРД.

Показателят „персонал, зает с НИРД” измерва човешките ресурси, пряко заети с НИРД, които са отговорни за създаването, прилагането и разпространяването на новите знания. Той обхваща лицата, пряко ангажирани с НИРД, и лицата, оказващи директна подкрепа за НИРД (мениджъри, администратори, чиновници). Персоналът, зает с НИРД, включва изследователи и друг персонал, зает с НИРД. Персоналът в еквивалент на пълна заетост се изчислява на базата на използваното работно време за научноизследователска и развойна дейност през отчетната година.

Съгласно методическото ръководство „Фраскати” (Proposed standard practice for surveys on research and experimental development - Frascati Manual, OECD, 2002), възприето от Евростат, разходите и кадровият потенциал на НИРД се разпределят в четири институционални сектора:

- Сектор „Предприятия” - обхваща всички фирми, организации или институции, чиято основна дейност е производство на пазарни стоки и услуги (без попадащите в сектор „Висше образование”).

- Сектор „Държавно управление” - обхваща държавните организации и институции, които не продават, а предоставят услуги за задоволяване на индивидуалните и колективните потребности на обществото и са финансирани предимно с бюджетни средства (без попадащите в сектор „Висше образование”).

- Сектор „Висше образование” - включва университетите, колежите, висшите училища, научноизследователските сектори към висшите училища и университетските болници.

- Сектор „Нетърговски организации” - обхваща фондациите, асоциациите, сдруженията и други, предоставящи непазарни услуги.